

Hva bør du som
hjelper vite om

vold mot eldre hjem- meboende menn?

*Informasjonsbrosjyre for hjemmetjenester,
øvrig hjelpeapparat og pårørende*

reform
RESSURSSENTER FOR MENN

Hva vet vi om menn og vold?

Vi har lite kunnskap om eldre utsatt for vold. Enda mindre vet vi om eldre menn utsatt for vold. Kunnskapsmangelen bidrar til at vold mot disse gruppene fortsatt er et usynlig samfunnsproblem.

I denne brosjyren får du som hjelper vite mer. Målet er å avdekke mer av volden som rammer eldre menn som bor hjemme, slik at de kan få hjelp.

«Jeg klarte ikke en gang å tenke. Det er en som styrer livet ditt. Hvis du ikke gjør akkurat som hun sier, så blir det helvete. Integriteten din er borte, den er slettet. Det er noen som eier deg, på en måte»

Mann, 65

Menn utsatt for vold i nære relasjoner

Vi i Reform – ressurscenter for menn vet at det oftest er andre ting en fysisk styrke som gjør seg gjeldene når menn er utsatt. Også store og sterke menn lever med voldelige og dominerende partnere. Partneren, eller den som utøver vold, har ofte et psykologisk overtak. Ofte ser vi også at det å være offer bryter med mannens bilde av seg selv. Mange har en redsel for ikke å bli trodd, og har brukt lang tid på å fortelle om volden. [Du kan lese mer i Faktabrosjyre om menn utsatt for vold i nære relasjoner \(Reform 2016\)](#)

Hva slags vold utsettes menn for?

«Kona er bortpå og napper i ham, det blir noen ganger blåmerker på armene»

Ansatt i hjemmesykepleien

Eldre utsatt for vold, overgrep eller omsorgssvikt

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress gjennomførte i 2017 en nasjonal [forekomststudie av personer over 65 år som bor hjemme](#).

Dette er så langt den viktigste kilden til kunnskap om tematikken så langt (Sandmoe m.fl 2017).

- 7 til 9 prosent oppga å ha vært utsatt for vold, overgrep eller omsorgssvikt
- Nesten ingen av de utsatte eldre mennene, og få av de utsatte eldre kvinnene oppga at de hadde vært i kontakt med hjelpeapparatet om volden

De utsatte eldre var mindre fornøyd med tilværelsen, oppga å ha langt dårligere helse enn andre, oppga at volden fører til mindre sosial omgang med andre og hadde færre fortrolige å snakke med.

Hva slags vold blir eldre hjemmeboende menn utsatt for?

Reform har gjennomført prosjektet «Under radaren. Et bedret tilbud til eldre menn utsatt for vold i nære relasjoner», med støtte fra Konfliktrådet. I intervjuer vi har gjort med voldsutsatte menn, pårørende og ansatte i tjenesteapparatet har vi hørt historier om grov fysisk vold, seksuelle overgrep, isolasjon fra familie og venner, økonomisk vold, omsorgssvikt, beskyldninger om incest og falske beskyldninger om voldtekt.

I flere tilfeller var mennene utsatt for flere former for vold. En pårørende fortalte en eldre sengeliggende mann med demenssykdom, som opplevde omsorgssvikt gjennom underernæring og feilmedisinering. I tillegg ble han utsatt for fysisk vold og psykisk vold.

Flere hjelpere fortalte om eldre menn med yngre utenlandske kvinnelige partnere, som ved sviktende helse ble utnyttet av partner.

Hva er det vi ikke ser?

Underrepresentasjon av saker med eldre utsatte menn

Ansatte i tjenesteapparatet forteller om saker der eldre er utsatt for vold, eller saker der de mistenker at det er vold inne i bildet. Fra forskningen går det fram at eldre menn og kvinner er omtrent like utsatt for vold. Hjelperne forteller derimot at de har betydelig færre saker om voldsutsatte eldre menn enn eldre kvinner.

En hjelper fra hjemmesykepleien i en av Norges største byer forteller at av over 1000 bekymringsmeldinger de har mottatt om vold i hjemmet de siste årene, så gjaldt bare 1 av sakene en mann som utsatt.

Utfordringer ved å avdekke volden

En utfordring er at hjemmetjenesten, hjemmesykepleien eller pårørende ofte ikke slipper til i hjemmet. De får dermed ikke avverget eller avdekket vold og omsorgssvikt. I noen tilfeller er det den utsatte selv som hindrer innsyn. En av grunnen kan være skamfølelse knyttet til det å være utsatt for vold, som mange menn sliter med.

«Dette er en gruppe som dysser ting ned, det er ikke så farlig med meg.»

Avdelingsleder, kommunalt bekymringsteam

Hva kan du gjøre?

1. Du må tro det for å se det

Vold i nære relasjoner er ofte vanskelig å oppdage. Enda vanskeligere kan det være dersom du som jobber med eldre er uvant med å tenke på menn som utsatt for vold.

3. Spør om utsatthet

Som hjelper bør du tørre å spørre eldre menn om de har det bra. Lytt etter tegn på vold, enten fra partner, barn, ansatte i hjelpeapparatet eller andre, og still oppfølgende spørsmål. Det kan være lurt å være konkret når du spør, og sette ord på nøyaktig hva slags hendelser du mener kan være vold.

2. Volden kan se annerledes ut

Eldre menn kan oppleve vold som kanskje ikke er så vanlig for yngre voldsutsatte, ofte fordi den eldre er hjelpetrengende. Her kan volden derfor se annerledes ut.

4. Spør om omsorgsbyrde

Noen ganger ser vi at omsorgsbyrden som faller på partner eller barn blir så stor, at omsorgssvikt blir resultatet. Da må hjelpere kontakte fastlege eller kommunehelsetjenesten og be om en vurdering av situasjonen, slik at den syke kan få hjelp.

5. Vær oppmerksom på mulige tegn på vold:

- Feilmedisinering
- Under- eller feilernæring
- Blåmerker
- Isolasjon av den eldre
- Foreldrefremmedgjøring
- Nedsettende kommentarer og «stygt språk»
- Pårørende som motsetter seg hjelp fra helsevesenet
- Voksne barn som uten tillatelse tar over økonomien

Hvem kan utsatte, hjelpere og pårørende kontakte?

[Vern for eldre](#)

Tlf. 800 30 196

Nasjonal kontakttelefon for eldre utsatt for vold og omsorgssvikt, og nettside med ressurser om temaet.

[Volds- og overgrepslinjen](#)

Tlf. 116 006

Hjelpelinje for alle som opplever vold eller overgrep i nære relasjoner.

[Krisesenteret](#)

Tlf. 116 006

Ansatte ved krisesentret er eksperter på å hjelpe utsatte for vold i nære relasjoner uavhengig av kjønn og alder, og i å støtte ansatte i kommunene i arbeidet mot vold. Tilbyr samtaler per telefon, ansikt-til-ansikt og gir om nødvendig et trygt sted å bo.

[Familievernkontoret](#)

Tilbyr rådgivning, behandling og kurs til familier i konflikter og kriser.

[TryggEst.no](#)

Modell som et mindre kommuner og bydeler arbeider etter for å forhindre, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne mennesker som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Kommune/bydelene har et eget TryggEst telefonnummer som ansatte i kommunen og innbyggerne kan ringe.

[Dinutvei.no](#)

Kvalitetssikret informasjon om vold i nære relasjoner, voldtekt og andre seksuelle overgrep. Har en komplett oversikt over hjelpetilbud.

Reform – ressurscenter for menn

Samler inn og formidler kunnskap om gutter og menn, og er en pådriver for et mannspektiv i likestillingspolitikken. Les mer på reform.no og på vår Facebook-side. Har du spørsmål? Kontakt oss på post@reform.no eller på telefon 22 34 09 50

Denne brosjyren er utarbeidet som del av prosjektet «Under radaren. Et bedret tilbud til eldre menn utsatt for vold i nære relasjoner», med støtte fra Konfliktrådet.